

Т. Карагесан Бойл



...гэта ня проста бедства –
гэта вар'яцтва, самагубства!..

Тоне дом

Навэла

Монты хрыпеў, як стомлена рыпяць старыя нязмазанья дзверы. Калі апошні ўздых так і ня змог вырвацца на волю – назаўжды засеў, заграз недзе ў горле – яна перш-наперш адкрыла ваду. На імгненьне нахілілася над цэлам: так, сумневу няма – выцерла рукі аб сукню і, цяжка перастаўляючы ногі, пайшла на кухню. Дрыготкімі пальцамі ірванула кран – на парцяляну ў ракавіне лінула вада. Твар абдало парай, пералівісты струмень забулькацеў, забіўся ў горле сьцёку. Цяпер ясна, чаму кажуць “зайшоўся горлам”. Яна пакінула кран на кухні адчыненым, рушыла праз гасьцёўню, праз хол да гасьцявога пакою і адкруціла абодва краны ў купальні побач.

Яна доўга сядзела ў скураным фатэлі ў гасьцёўні. Вада лілася, і яе шум – ачышчальны, як хрост, наўны, як вермонцкі бруй, як прыбіральня ў Макдональдсе, – супакойваў нервы. Вада цурчэла, пералівалася, бурболіла па ўсім доме – паглынала вусьцішную цішыню,

*Пераклад
з ангельскай –
В. К.*

што навiсла ў спачывальнi над безжыццёвым целам яе мужа.

Калi яна ўрэшце прымусiла сябе падняцца, дзень ужо дагараў, а сонца забыталася ў разгалiстай кроне эўкаліпта за домам Фiнкельштэйнаў. Павесiўшы галаву i няўклюдна памахваючы рукамі, яна шоргаючы прайшла з чорнага ўваходу праз унутраны дворык, нахiлiлася i ўключыла палiвачную сiстэму. Тая пачала пырскацца i плявацца вадой – зразумела: замалы напор – але ўсё ж неяк аджыла, i над газонам нападў-раскрылiся парасолькi вадзянога пылу. Яна ўключыла шланг у кветнiку i вярнулася ў дом, прайшла праз гасьцёўню, кухню, пакой Монты – нават не зiрнула на мёртвага мужа: не, не, не цяпер, потым – у купальню. З кранаў ледзь крапала, аднак яна ўсё роўна пакiнула iх адчыненымі, спусьцiла ваду ва ўнiтазе i прыцiснула ручку, каб цурок не спыняўся, цаглінай, якой Монты падпiраў дзьверы. Нарэшце, зняможаная настолькi, што ледзь змагла падняць рукi, яна ўключыла душ.

Праз два тыднi пасья таго, як старога з суседняга дому забрала “хуткая”, Мег Тэрвiлiджэр рабiла гiмнастыку, паслаўшы на зашклёнай тэрасе цыноўку. У папяльнiццы на падлозе дымiлася ментолавая цыгарэта, з вялiкiх дынамікаў па кутох грымеў новы кампакт-дыск – Сэнды i “Шаркс”. Гнуткая, як чарацiнка, з вечна трывожнымi вачыма, 23-гадовая Мег паходзiла на “дзяўчынку з карцiнкi”. Яна каротка стрыгла чорныя валасы ля скроняў, затое сьпераду пакiдала даўгую грыўку, а блiскучыя чорныя ценi надавалi вачам нейкую неспатоленасць. Праз паўгадзiны яна мусiць забраць са шkolкi Тыфанi, адвесьцi сабаку да ветэрынара, здаць кашулi Соньнi ў хiмчыстку, купiць на кiрмашы каляндры, чатыры тартыльлi, паўтары фунты мяса акулы i пачынаць гатаваць на вячэру бурыта. Але гэта будзе потым. У яе яшчэ ёсьць паўгадзiны.

Яна глыбока зацягнулася цыгарэтай, вывернула правую нагу i дакранулася ступаком да клубоў. Праз хвiлю – тое самае левай нагой. Абапёршыся далоньню на падлогу i злёгка хiтаючы галавой у такт музыцы, яна паўтарыла практыкаваньне разоў шэсьць, спынiлася, зноў запалiла цыгарэту. I толькi калi перайшла да махаў нагамi, прыкмецiла на цыноўцы вiльгаць.

Мег разгублена стала на каленi, працягнула рукi за сьпiну i намацала дзьве аднолькавыя макраватыя плямкi. “Можа, сабака”, – падумала яна i прыўзняла цыноўку за край, аднак характэрнага рэзкага паху не адчула. Пiльна прыгледзеўшыся, яна заўважыла, што падлога пад цыноўкай крыху цямнейшая, нiбы скрозь яе праступала вiльгаць – такое часам здаралася ўзiмку. Але ж цяпер макаўка лета, i ў Лос-Анжэлесе за колькi месяцаў ня выпала ані кроплi дажджу. Праклiнаючы Соньнi (той абяцаў пакласьцi плiтку, яна ўвесь горад аббегала, каб знайсцi, дзе найтаньней прадаецца выдатная iталійская плiтка з малюнкам у кветкi, а ён так i ня выбраў часу на яе зiрнуць), яна выйшла ў сад i прыкрыла за сабою дзьверы-рассоўкi.

Мег адразу ж адчула, як у зялёнай траве пад падэшвамі яе спартыўных туфляў заплюхала вада. У вочы сьвяцiла сонца, Куiнi заходзiлася брэхам у сваiм вальеры, якi ператварыўся ў лужыну. Не пасьпела Мег зрабiць i трох крокаў, як у яе вымаклi ногi. Няўжо Соньнi не перакрыў

шланг? Ці гэта Тыфані? На сьветлых туфлях *Reebok* праступілі брудныя плямы, але яна ўпарта йшла наперад. Не, шланг тут ні пры чым – ляжыць сабе, скручаны, на сваім месцы, і кран надзейна завінчаны. Куіні заскавытала на актаву вышэй. Ад сьпёкі – было, мусіць, градусаў 35–38 – Мег ледзь не самлела. Яна паглядзела на неба – ні аблачынкі! – нахілялася і па чарзе правярыла ўсе палівачкі.

Мег корпалася ў хмызоўі ля плоту, вышуквала няспраўную палівачку і раптам згадала пра суседку-старую – як жа яе зваць? М’юрыэл? – у яе памірае муж... Такое няшчасьце... Можна, яна ўключыла шланг і забылася? Мег прыўзнялася на дыбачкі, каб зазірнуць цераз высокі драўляны плот, што аддзяляў іхні двор ад суседскага. Ёй адкрыўся заліты сонцам сад, дзе на клумбах расьлі бальзамін, райскія кветкі, алеандры, іншая экзотыка і ружы самых розных колераў. Працавалі ўсе палівачкі, са шланга цякла вада. На хвіліну Мег застыла, зачараваная: як жа грае сонца скрозь пералівістую завесу вады! Яна паспрабавала ўявіць сабе старасьць... Калі б Соньні памёр, а Тыфані даўно вырасла і жыла ад іх далёка, яна б, напэўна, таксама забылася выключыць палівачкі...

Одум зьяцеў. Сонца пячэ неміласэрна, ашалела вые сабака. Мег разумела: давядзецца нешта рабіць, трэба ж неяк даць рады з залітым вадою садамі і мокрай падлогай на тэрасе. Але яе пужала перспектыва размовы са старой. Што яна ёй скажа? “Прыміце мае спачуваньні, але ці не маглі б Вы перакрыць палівачкі?” Мабыць, лепей патэлефанаваць, падумала Мег. Або дачакацца Соньні, хай ён разьбіраецца. Яна адступіла на крок ад плота – і па костачку правалілася ў твань.

Калі ў дзьверы пазванілі, М’юрыэл пустымі вачыма ўзіралася ў вокладку старога часопіса “Нэшнл Джыаграфік”, што ляжаў пад пацінай пылу на століку для кавы. На здымку зыбіліся жаўтавата-бэжавыя пяскі далёкай пустыні, зьліваліся бліжэй да гарызонту з рабаціньнем, падобным да хваляў перасохлага мора. Монты памёр, ён у магіле. Ёй не хацелася ні есьці, ні спаць. Паштоўкі са спачуваньнямі ляжалі непрачытанымі на сталі ў кухні. Вада ў ракавіне пералілася цераз край і ўпарта цякла на падлогу, нібы несла ачышчэньне і вызваленьне. Раным рана ці позна ўначы, калі навокал было ціха, яна адрозьнівала паводле гуку ўсе краны, што цурчэлі, булькацелі, пырскалі ў доме, – у кожнага свой голас, свой рытм. У гэтыя гадзіны моўчы, калі час спыняўся, яна чула, як супакойліва бурболіць унітаз побач з гасьцявым пакоем, як музыкай пераліваецца вада цераз край керамічнай купальні, як скрозь хол бяжыць вясёлы паток, каб абрынуцца маленькім Ніягарскім вадаспадам у жаралю вентыляцыйнага люку. Яна чула, як падаюць кроплі ва ўмывальніку, як наводдаль пасыквае душ, як радасна перашэптваюцца палівачкі ў садзе за домам.

Але тут пачуўся званок у дзьверы.

Скрыгочучы зубамі ад тупога болю, што разьліўся па нагах і ніяк не адпускаў, М’юрыэл з апошніх сілаў прымусіла сябе адарвацца ад фатэлю і даплесьціся да дзьвярэй. Дыван пачарнеў ад вады, набрыняў наскрозь, бы губка (у незатуманеным кутку сьвядомасьці мільганула думка: “шкада”). Ды вада збольшага знаходзіла сабе выйсьце праз вентыляцыйныя люкі, праз дзіры ў кутках, дзе Монты не разьлічыў, як прыбіць плінтус. М’юрыэл чула капеж недзе пад домам. На імгненьне яна ўявіла цёмныя, спакойныя воды зацэненнай лагуны – над яе дрогкай паверхняй застыў прытанулы карабель. Зноў званок.

– Іду, іду, – прабуркацела яна. – Іду.

На ганку стаяла маладая жанчына з цёмнымі кругамі пад вачыма. Яна кагосьці ледзь улоўна нагадвала, і М'юрыэл падумала, што яе паказвалі па тэлебачаньні, у перадачы пра “начную мятлушку”, якая забівае свайго сучанёра і вызваляе ўсіх астатніх путанаў раёну, зацягнутых у чорную скуру, з чорнымі кругамі пад вачыма. Але жанчына загаварыла, і М'юрыэл зразумела, што памылілася.

– Дабрыдзень, – сказала яна, і старая заўважыла, што яе спартыўныя туфлі чорныя ад твані. – Вы ня памятаеце мяне? Я Вашая суседка, Мег Тэрвілджэр.

Яна апусьціла вочы на свае запэцканыя туфлі.

– Я... э-э-э... толькі хацела сказаць, што мы... э-э-э... мы з Соньні... з маім мужам... мы вельмі Вам спачуваем... Але Вы, мабыць, забыліся... пра палівачкі ў садзе... Яны ўключаныя...

М'юрыэл паспрабавала выціснуць з сябе ўсьмешку – вядома, зараз ёй належыць усміхнуцца – але выйшла адно няўцямная грымаса.

Суседка заўважыла прамоклы дыванок, мокрыя тапіці М'юрыэл. Яна зьбітаяз панталыку, можа, нават крыху спужаная. Маладая. Такая маладая... Калісьці ў М'юрыэл была прыяцелька, нашмат за яе маладзейшая. Дзяўчына з суседняга коледжу. Яшчэ да таго, як Монты захварэў, яна часта заходзіла ў дом. Заўсёды мела пры сабе дыктафон. Распытвала іх пра дзяцінства, пра тыя часы, калі ў даліне Сан-Фернанда расьлі апельсінавыя гаі і не было асфальтавых дарог. “Вусная гісторыя”, – называла яна іх аповеды.

– Усё ў парадку, не бяды, – М'юрыэл паспрабавала супакоіць суседку.

– Я толькі... э-э-э... У Вас нешта з вадаправодам? Соньні...

Але Мег не дакончыла фразы, адступіла ад парога, схіліла галаву і пайшла прэч. Спынілася на садовай сьцежцы, павярнулася:

– Я хацела сказаць, што трэба нешта зрабіць з палівачкамі. У мяне па ўсім доме мокра. На тэрасе, паўсюль...

– Усё ў парадку, – паўтарыла М'юрыэл і, калі тая сышла, зачыніла дзьверы.

– Не, яна сапраўды кранутая. З глузду зьехала, – Мег абсмажвала на патэльні парэзанае кавалачкамі мяса акулы з зялёным чылі, чырвонай папрыкай, цыбуляй і каляндрай. Соньні ў свае 28 гадоў, настолькі заняты аперацыямі з нерухомасьцю, што нават газету не дазваляў сабе прагледзець зраніцы – пакідаў на вечар – схіліўся ў закутку над спартыўнай старонкай, пацягваючы гарэлку з тонікам. Бялявыя валасы даволі парадзелыя, але модна падстрыжаныя, крыху дзіцячы погляд, адкрыты, прывабны твар. Але на ім ужо адбілася стома, вакол вачэй прарэзаліся зморшчынкі – даліся ў знакі гады напружанай, рызыкаўнай працы. Тыфані ў сябе ў пакойчыку ціхенька гулялася з дзвюма невялікімі лялькамі па 65 даляраў за штуку.

– Хто? – спытаў сабе пад нос Соньні, машынальна цярэбячы залаты ланцужок на шыі.

– М'юрыэл. Старая з суседняга дому. Дык ты мяне ані ня слухаў? – Мег раздражнёна зьменшыла агонь пад патэльняй, паклала зверху накрыўку. – Божухна, тэраса ўся залітая. Цыноўка прапала... амаль што... А ў садзе...

Яна басанож прайшла праз усю кухню і застыла над мужам. Соньні шпурнуў газету на стол.

– Дай жа мне адпачыць хоць хвіліну!

Мег ужыла правераную зброю – умольны выраз. Надзьмутыя вусны,

ускудлачаныя валасы і вочы, абавязкова адчайныя вочы – на яго дзейнічала бездакорна.

– Толькі на хвіліну – ня больш. Проста паглядзі, што робіцца ў садзе.

Яна ўзяла яго за руку і правяла праз гасьцёўню на тэрасу, запынілася, сузіраючы мокрую пляму на бетоннай падлозе. Мег сама здзівілася, наколькі пляма вырасла: утрая большая, чым удзень, яна, здавалася, распасцерла крылы і выцягнула лапы, як гіганцкая клякса Роршаха¹. Мег убачыла ў ёй матыля. Не, гэта ляціць варона ці кажан. Цікава, што ўгле-дзела б у ёй М'юрыэл?

На ганку Мег ускрыкнула ад агіды: усе дажджавыя чарвякі ў садзе выплаўзілі паміраць на прыступкі. А газон ужо ня проста набрыняў вільгацьцю, як губка, – ператварыўся ў балота.

– О Божа! – буркатнуў Соньні, чарпануўшы макасінамі твані. Высока падкідаючы ногі, ён дайшоў да плоту. Той пачынаў хіліцца: папярочыны перакасіліся, слупок пахіснуўся, як п'янюжка, што не трымаецца на нагах.

– Не, ты толькі паглядзі! – гукнуў ён цераз плячо. Мег засталася стаць ля дзвярэй тэрасы – чарвякі выклікалі ў ёй непераадольную грэблі-васьць. – Гэты дзеўбаны плот вось-вось упадзе!

У туфлі Соньні налівалася вада, а ён стаяў прыгаломшаны. Мег ведала гэты выраз – ён застываў у яго на твары ў самых надзвычайных сітуацыях: калі ў рахунку за тэлефон немаведама адкуль з'явіліся загадкавыя званкі ў Білінгс (штат Мантана) і Грынліф (штат Місісіпі) на 20 даляраў кожны, калі ў апошні дзень плацяжу пакупнік пазваніў і сказаў, што ён зьбіў прадаўца, і папрасіў у Соньні 500 даляраў, каб сплаціць заклад. Такія здарэнні заўжды былі яму як сьнег на галаву. Ён кожны раз сплупнеў, як толькі любы ягонаму сэрцу строгі, дакладны, разважлівы сьвет узьвіваўся на дыбкі й ашчэрваўся перакрыўленым, бязглуздым, непрыстойным у сваёй непрактычнасьці выскалам. Мег заўважыла, як здранцьвенне на твары Соньні змянілася праведным гневам. Яна прайшла ўслед за ім па садовай сьцежцы ў двор М'юрыэл. Ён рушыў далей да ўваходу і загрузкатаў у дзверы, як разьёшаны гестапавец.

Ніхто не азваўся.

– Свалата, – вылаяўся ён, глядзячы цераз плячо на Мег, нібы гэта яна вінаватая. Знутры гучала напружаная сімфонія вады: яна капала, булькацела, пурчала, плёскала... Соньні павярнуўся сьпіной да дзвярэй і так закалаціў па іх кулаком, што Мег на ўласныя вочы пабачыла, як ходырам ходзяць філёнгі.

Ад гэткай раптоўнай ятры ёй зрабілася непамысна. Вядома, у іх непрыемнасьць, і добра, што ён спрабуе неяк парадзіць, але навошта ўтрапёнасьць, навошта шал?

– Ты зараз выб'еш дзверы, – яна не адводзіла вачэй ад напятага пляча і кулака, што ў дзікунскім рытме малаціў, як па кавадлу. – Соньні, супакойся, прашу цябе. Гэта ўсяго толькі вада!

¹ Герман Роршах (1884–1922) – швейцарскі псіхіятр, які распрацаваў метадку вызначэння асобы паводле таго, як чалавек вытлумачае стандартны набор з дзесяці кляксаў рознай формы. (Заўвага перакладчыка.)

– “Усяго толькі”? – ён павярнуўся да яе. – Бачыла, плот пахіліўся! Яшчэ крыху – і падмые падмурак! Ды ўвесь дом – каб яго...

Ён не дагаварыў. Па яе твары здагадаўся, што М’юрыэл адчыніла дзьверы.

На ёй быў той жа выцьвілы сіні халат і тыя ж мокрыя тапці. Маленькага росту, мажняя, з такімі вялікімі грудзямі, што яны, здавалася, прыгіналі яе да зямлі, М’юрыэл ухапілася за дзьвярны вушак і зірнула на Соньні каменнымі, як у стода, вачыма. Соньні рэзка крутануўся, каб стаць да яе тварам, і аслупянеў. Тынкаванья сьцены ў доме пайшлі плямамі, яны ўсмоктвалі ваду – быццам да столі цягнуцца доўгія вострыя пазуры. Праз парог пачаў пералівацца бруднаваты струменьчык – каля ног Соньні ўтварылася калюжына. Па ўсім доме лілася вада – нават Мег, стоячы ў садзе, выразна чула яе цурчаньне.

– У чым рэч? – словы М’юрыэл загнулі недзе ў горле.

Соньні цэлую хвіліну ня мог вымавіць ні слова. Мег разумела: ён абсалютна бездапаможны перад гэтай стыхіяй, якая наўмысна руйнуе жытло: усе краны адкручаныя напоўніцу, падлога пакарабачаная, тынкоўка знішчаная. Нарэшце Соньні крыху авалодаў сабой:

– Вада... Вы... У нас плот... То бок, я хацеў сказаць, Вы ня маеце права, зараз жа супыніце...

Старая выпрасталася і так учапілася ў пас халата, што хрумснулі костачкі пальцаў. Яна паглядзела спачатку на Мег – тая нерухома стаяла ў куце саду, – тады на Соньні.

– Вада? Якая вада?

Мужчына, што стаяў у дзьвярах, нечым нагадаў ёй Монты. Было штосьці такое ці то ў яго вачах, ці то ў форме вушэй. А можа, гэта шорсткія, каротка падстрыжаныя ббкі... Але зрэшты, большасьць мужчынаў нагадвала ёй Монты. Монты пяцьдзясят гадоў таму. Монты, які адкрыў ёй сьвет за рулём “Форду” мадэлі А, – ня вечна раздражнёнага злыдня, які называў яе “крэтынкай”, “доўбняй” і біў, як сабачаня. Монты. Калі з ім здарыўся інсульт, у глыбіні душы яна ўзрадавалася. Глядзела на яго, распасьцёртага на шпітальным ложку, аблытанага трубкамі, – і штосьці ў ёй уздымалася. Яна забрала яго дадому, мяняла пад ім пасудзіну, узіралася ў правалы вачэй, карміла яго дзіцячым харчаваньнем, нібы немаўля, якога ніколі ня мела, і ведала: усё скончанае. Пяцьдзясят гадоў. Больш ня будзе п’яных скандалаў, ня будзе запушчаных у сьцену патэльняў, больш ніколі на яе не наваліцца ягонае цела. Цяпер яна на версе.

Другі мужчына: нізкага росту, каржакаваты мексіканец з тонкімі, быццам алоўкам намаляванымі, вусікамі і злымі пачырванелымі вочкамі – таксама нагадаў ёй Монты. Ня столькі выглядам, колькі манерай трымацца, тым, як ён надзімаўся індыкам і выпінаў грудзі. І, ясная рэч, формай. Монты ў вайну насіў форму.

– Місіс Бэрджэс? – спытаўся мексіканец.

М’юрыэл стаяла ў расчыненых дзьвярах. Надвячоркам сьлёка апала, нібы ў небе павярнулі ручку тэрмастата. Яна сядзела ў цемры – сьвятло даўно патухла. Напэўна, вада пашкодзіла праводку. Яна згодна хітнула галавой у адказ паліцэйскаму.

– На Вас паступіла скарга.

Вочы-сьвярдзёлкі. Скарга. “На Вас паступіла скарга”. Не, на такі пад-

ман яна ня купіцца. Яна ведае, чаго ім трэба: паліцыі, дзяўчаці з суседняга дому, хлопцу – яе мужу. Яны хочучь вярнуць Монты. Каб ён зноў сядзеў у ложку, каб зноў тырчалі яго ногі, каб зноў грымеў ягоны голас. Не, ім яе не перахітрыць.

Яна не адставала ад паліцэйскага, што ўпоцемках абыходзіў усе ракавіны, купальні і душ. Ён як наймацней закруціў кожны кран, спусьціў ваду ў рукамыніках, прайшоў праз двор і абезжыцьцёвіў палівачкі і шланг. Пры гэтым няспынна пытаўся: “З Вамі ўсё добра? З Вамі ўсё добра?”

Яна сьціснула рукой падбароддзе, каб не дрыжалі вусны:

– Калі Вы маеце на ўвазе, ці ў сваім я розуме, так. Дзякуй, са мной усё добра.

Яны вярнуліся да ўваходу. Ён нязмушана прытуліўся да дзвярнога вушака і перайшоў на змоўніцкі шэпт:

– Дык навошта Вы ўключылі ваду?

Яна ня стала адказваць. Яна ведае свае правы. Ды якая яму – ці каму яшчэ – справа, што яна робіць з уласнымі кранамі ды палівачкамі?! У яе ёсьць грошы, каб сплаціць рахунак. Ён ужо сплочаны. На тысячу сто даляраў. Яна зірнула ў вочы паліцэйскаму і паціснула плячыма.

– Дзе Вашыя сваякі? Дачка? Сын? Каму можна патэлефанаваць?

Вусны знямелі. Яна адмоўна хітнула галавой.

Крыху памаўчаўшы, паліцэйскі ўздыхнуў.

– О-кей, – прагаварыў ён павольна, падкрэсьліваючы кожнае слова, нібы звяртаўся да дзіцяці. – Я зараз сыду. Не чапайце больш вады – толькі каб памыцца, пачысьціць зубы, вымыць посуд. І ніякіх штукарстваў!

Ён паважна пайшоў, памацваючы папругу, похвы рэвальвера, цяжкую дубінку.

– Яшчэ адная скарга – і нам давядзецца ўзяць Вас пад варту. Дзеля Вашай жа карысьці. Вы ўяўляеце небяспеку для сябе і для суседзяў. Зразумела?

“Усьміхніся, – загадала сабе М’юрыэл. – Усьміхніся”.

– Так, – ціха адказала яна. – Так, зразумела.

Ён пагрозьліва ўзіраўся ў яе – хацеў запужаць. Як Монты, *зусім як Монты*. Нарэшце павярнуўся і сышоў.

Згусьцілася ноч, а М’юрыэл яшчэ доўга стаяла на ганку. Услухоўвалася ў пошчак драздоў, у крыкі чыюкоў на пальме ў садзе Мэртаў, у шум машынаў на далёкай аўтастрадзе. Праз колькі часу яна села на прыступку. У доме за яе сьпінаю панавала моўча: не цяклі краны, ня бегла вада ў прыбіральні. Ня пырскалі палівачкі. Якая невыносная вусьціш! І ў гэтай цішы апраметнай ёй чулася, што Монты тут: вось ён ступае па няроўнай падлозе, налівае сабе яшчэ гарэлкі, лаецца на яе сваім жорсткім, як наждак, голасам.

М’юрыэл не магла змусіць сябе вярнуцца ў дом. Не, ня сёньня. Там пошасьць і тлен, там сьмерць, як у магіле. Гэтыя сьцены столькі бачылі і чулі, што ім яшчэ доўга не ачысьціцца ад мярзоцьця. Можа, усё астатняе: вусная гісторыя, пяцьдзясят гадоў побач з Монты, дзяўчо з чорнымі вачыма – і не зьмяшчаецца ў яе ў галаве, ды ўжо што-што, але гэта яна ведае пэўна.

Калі па старую з суседняга дому прыехала паліцэйская машына, Мег палівала ў гасьцёўні дэкаратыўны чарот. Паліцыя прыеджала і ўчора ўвечары: Соньні стаяў на ўваходзе, склаўшы на грудзёх рукі, і сачыў, як ахоўнік парадку закручвае краны і выключае палівачкі. “Хіба што ўсё”, – сказаў Соньні, вярнуўшыся ў дом. На ім была завялікая гавайская кашуля – ейны падарунак на дзень бацькі. Але нараніцы палівачкі працавалі зноў, і Соньні, перш чым сысці на працу, тройчы патэлефанаваў у па-старунак.

– Яна страціла розум! – гарлаў ён у слухаўку. – Ня здольная адказваць за свае ўчынкі. Яна ўяўляе пагрозу і для сябе, і для навакольных! У мяне чатырохгадовая дачка – я мушу пра яе думаць! У мяне сабака. Жонка. Плот зараз паваліцца! Вы хоць уяўляеце сабе, што будзе з грунтам пад домам?

І вось паліцыя зноў тут. Патрульная машына бязгучна пад’ехала да суседняга дому. Мег адставіла збан з вадой. На ёй было трыко і новыя красоўкі *Nike*, валасы прытрымлівала чырвоная стужка. Покуль Тыфані ў школьцы, трэба шмат пасьпець: паліць расьліны, зрабіць гімнастыку, згатаваць макаронную салату, забраць Куіні ад ветэрынара. Але Мег усё роўна падышла бліжэй да суседскага ўчастку.

Паліцэйскія (Мег не адразу зразумела, што меншага росту – жанчына) стаялі на ганку М’юрыэл. Выглядалі абое наструнена і ніякавата. Спачатку пагрукаў мужчына – адзін раз, другі, трэці. З дому – ані гуку. Тады – жанчына. Вынік той жа. Мег склала на грудзёх рукі і стала чакаць. Праз хвіліну мужчына абышоў дом, адчыніў веснічкі ў сад. Палівачкі захрыпелі і змоўклі. Паліцэйскі вяртаўся, набраўшы поўныя туфлі гразі.

Ён зноў загрукаў у дзьверы, гэтым разам ужо разьятрана, і Мег згадала Соньні.

– Адамкніце! – з прыдыханьнем гукнула жанчына грудным кантральта, марна спрабуючы дадаць голасу глыбіні. – Паліцыя!

І раптам Мег заўважыла ля аднаго вакна М’юрыэл.

– Глядзіце! Яна тут, тут! – міжволі сарвалася з языка.

Паліцэйскі (бялявы, як Соньні, толькі з вусамі) нахіліўся цераз парэнчы і ўзлавана замахаў рукамі на постаць за шклом:

– Паліцыя! Адчыняйце!

М’юрыэл не зварухнулася.

– Ах вось як, – вымавіў ён, лаючыся сам сабе. – Ну добра!

Ён налёг плячом на дзьверы. Тыя падаліся, трэснулі, цераз парог забулькацела вада. Паліцэйскія разам зьніклі ў доме.

Мег не сыходзіла. Так, у яе мала часу, але ўсё ж варта пачакаць, што будзе. Робячы выгляд, што занятая справай, яна схілілася, каб вырваць дзьмухавец, які выпадкова прапусьціў садоўнік. Паліцэйскіх не было цэлую вечнасьць: дваццаць хвілінаў, паўгадзіны. Нарэшце ў дзьвярох зьявілася жанчына. Яна вяла М’юрыэл.

Здавалася, М’юрыэл яшчэ больш пацяжэла, твар азыз, рукі распухлі. На скрыўленых старэчых нагах – белыя сандалі. Апранутая ў бясформную паркалёвую сукенку і белы саламяны капялюшык, як быццам адкапаны ў куфры на гарышчы. Жанчына трымала М’юрыэл пад руку, мужчына, не адставаў ні на крок, як цень, нёс за ёю валізку. Ідучы па прыступках і потым па садовай сьцежцы, М’юрыэл ні разу не азірнулася.

Але калі жанчына з паліцыі расчыніла перад ёю заднія дзверцы патрульнай машыны, М'юрыэл павярнулася, нібыта каб у апошні раз кінуць вокам на дом. Аднак насамрэч погляд яе запыніўся на Мег.

Ранак змяніўся дзённай сьпёкай. Мег паліла расьліны, зрабіла салату: макароны-“мятлікі”, сьвежая ласосіна, чорныя аліўкі, гарэхі – забрала са школкі Тыфані й паклала яе крыху паспаць. Аднак думкі ўвесь час вярталіся да М'юрыэл. Старая глядзела на Мег мо секунд пяць – затым жанчына ў форме стала ўгаворваць яе сесці ў машыну. Мег хацелася скрозь зямлю праваліцца. Але пазней яна зразумела, што ў вачох М'юрыэл застыла ня злосьць – проста сум. Яна як бы гаварыла: “Вось і ўсё. Пяцьдзясят гадоў – і ўсё”.

У садзе было як у пекле: сонца завісла над самай галавой. Памытая шампунем, з падрэзанымі кіпцюрамі і нарэшце бяз блох, Куіні спала каля басейна, выцягнуўшыся ў ценю. Цішыня. Змоўклі нават птушкі. Мег зняла красоўкі і басанож прайшлася па мокрым газоне да плоту. Дакладней, да таго, што ад яго засталася. За ноч слупок заваліўся на ўчастак М'юрыэл, пацягнуўшы за сабой усю спаруду. Мег не раздумваючы ўскочыла на палеглыя папярочыны і апынулася на тым баку.

Яна па костачку правалілася ў твань. Зямля – як пудынг, як шакаладны пудынг. Мег перастаўляла ногі, прабіраючыся да дому. Яе сьляды павольна запаўняла вада. Унутраны дворык ператварыўся ў выспу. Абмінаючы расьліны ў кадках і плеценую мэблю, Мег дабралася да чорнага ўваходу. Зачынена. Яна падышла да вакна, прыціснулася да шыбы тварам, захінула яго далонямі і зазірнула ўнутр. У яе перахапіла дыханьне. Тынкоўка адвальваецца, са сьценаў шматкамі зьвісаюць шпалеры, падлога безнадзейна сапсаваная. Гэта ня проста бедства – гэта вар'яцтва, самагубства!

Смутак, прычынаю – смутак. Ці не? Мег раптам падумала пра Соньні: калі б ён памёр, а яна была старая, як М'юрыэл? Безумоўна, Мег гэтак не растаўсее – мабыць, яна будзе нагадваць якую-небудзь хударлявую, элегантную сталага веку даму з Палм Спрыньз, якая ўсё жыцьцё робіць гімнастыку. А калі яна не пасьпее пастарэць – калі Соньні, напрыклад, трапіць у аварыю? Такое здараецца.

Мег углядалася ў сьляды катастрофы скрозь свой нясны адбітак у шкле. Вось – загубленае жыцьцё старой М'юрыэл, а вось – ейныя ўласныя далікатныя вусны і выразныя вочы, якія ніхто не пакідаў незаўважанымі. Праз колькі часу Мег адышла ад вакна і паглядзела на сад – такім, мабыць, яго бачыла М'юрыэл. Вось утрапёна буяюць, напіўшыся вады, ружы; вось тырчаць, як палкі, галінкі бальзаміну; вось патанаюць ва ўласным пажоўклым лісьці алеандры. А вось у дальнім куце дворыка бяскрыўдна выглядае з хмызоў сталёвы рэгулятар паліву – зусім як у іх з Соньні.

І тут Мег прыйшла ў галаву шалёная думка: яна ўключыць палівачкі. На хвіліну – каб на сабе адчуць... Іх нельга пакідаць надоўга: вада можа падмыць увесь падмурак.

Ужо што-што, але гэта яна ведае пэўна.

